

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, metodologik, innovatsion fan va ta'limga oid ilmiy jurnal

№2-3/2023

Litsenziya raqami: №095310

MAKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 168 sahifa, 26-dekabr, 2023-yil.

TAHRIR HAY'ATI:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich	tarix fanlari doktori, professor	Bosh muharrir
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna	pedagogika fanlari doktori(DSc), professor	Bosh muharrir o'rinbosari
Hamdamova Maxzuna Tursunovna	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	Bosh muharrir o'rinbosari
Jamoldinova Odinaxon Rasulovna	pedagogika fanlari doktori, professor	A'zo
Djamilova Nargiza Nuriddinovna	pedagogika fanlari doktori (DSc), professor	A'zo
Babayeva Dono Razzakovna	pedagogika fanlari nomzodi, professor	A'zo
Sadikova Shoista Akbarovna	pedagogika fanlari nomzodi, professor	A'zo
Jumanova Fotima Uralovna	pedagogika fanlari nomzodi, dotsent	A'zo
Shirbacheyeva Gulchexra Shakirovna	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	A'zo
Mirzayeva Farog'at Odiljonovna	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	A'zo
Bafayev Muxiddin Muxammadovich	psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	A'zo
Ne'matov Shuhrat Ergashovich	pedagogika fanlari nomzodi	A'zo
Ochilov Sevin Rajaboyevich	Qashqadaryo viloyat Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi Pedagoglarning bilimi hamda ko'nikmalarini baholash sho'basi metodisti	A'zo
Yuldasheva Dilnoza Bekmuradovna	Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	A'zo
Nurkeldiyeva Dilbar Axmedovna	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)	A'zo
Radjabova Zuxra Tirkashevna	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	A'zo
Gaynazarova Gulbahor Abdullayevna	pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent	A'zo

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti,
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti

MUNDARIJA

Kelajak – biz tayyorlagan tarbiyachilarlar qo'lida (tarbiya tamoyillari)	5
Hamdamova Mahzuna Tursunovna	
Xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion texnologiyalarni qo'llash usullari.....	9
Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna	
Исследовательская деятельность дошкольников и проведение опытов	13
Садикова Д. Х., Будаева О. Р.	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni aqliy, axloqiy, estetik rivojlanishida qo'g'irchoq teatrini tashkil etishning ahamiyati.....	16
Nurmatova Iroda Toxtasinovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ertaklarning ahamiyati	19
Choriyeva Durdona Anvarovna, Ahmadova Sabohat Olimjon qizi	
Организация STEAM – лаборатории в дошкольных образовательных организациях.....	23
Намазбаева Лола Закировна, Латипова Луиза Салохидиновна	
Bo'lajak tarbiyachilarni tadqiqotchilik faoliyatiga tayyorlash metodikasining mazmuni.....	27
Namazbayeva Lola Zakirovna, Shermaxmatova Saodat Shovkat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish	33
Sharofiddinova Madinabonu	
Kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish mexanizmini takomillashtirish	36
Mamatkulova Kimyoxon Abduljalilovna, Qodirova Nazokat Husniddin qizi	
Modern and High-Quality Methods in Schools.....	40
Niyazmetova Zukhrajon Sobirovna	
Особенности психолого-педагогической подготовки профессиональных спортсменов (каратеистов) ...	44
Дурдона Туракулова	
Теоретические аспекты формирования социальной адаптации подростков из неполных семей	48
Умарова Малика Хисабидиновна, Туймуродова Зухра Рустамовна	
Talaba qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishda ta'lim texnologiyalardan foydalanish.....	52
Sotiboldiyeva Shaxrizoda Shuxratbek qizi	
Jadidchilik harakatining vujudga kelishi	55
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Ta'lim sifatini oshirishga oid ayrim mulohazalar.....	59
Voxidova Norposhaxon Xabibullayevna, Obidxonova Robiya Abdushukur qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda ijodkorlik faoliyatini shakllantirish va rivojlantirish yo'llari.....	62
Adizova Gulzoda Mehridinovna, Yaxshilikova Hilola Ulig'bek qizi	
The Psychological Role of the Scientific Heritage Left by our Ancestors in the Formation of Moral and Educational Consciousness of the Youth	65
Ruziboyev Temur Bakhodirovich, Teshayev Sobit Sadikovich	
Boshlang'ich maktablarda o'quvchi va o'qituvchi munosabatlarida ikki tomonlama yondashuv	67
Xayitova Zilola Maxmudjonovna	
Hayot sifatini oshirish – davr talabi.....	70
Abdullayeva Ranajon Matyoqubovna	
Klasterli yondoshuv asosida maktabgacha ta'lim va pedagogika kollejlari integratsiyasini rivojlantirish	73
Rizayeva Gulnora Botirovna	
О специфике изучения проблемы адаптации студентов в высшем учебном заведении	80
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Kasbiy kompetentlikning bugungi kun pedagogi imijida ahamiyati	84
Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna	

O'smirlik davrida axloqiy o'zini o'zi anglashning xususiyatlari.....	87
Mamanazarov Uchqun Burxon o'g'li	
Экспериментальное изучение проявления невербального агрессивного поведения в системе "Руководитель - Подчиненный".....	90
Назирова Лола Васижановна	
Shaxs o'zini o'zi baholashining salbiy va ijobiy jihatlari	94
Raxmonova Nigina Aminjonovna	
Ijtimoiy moslashuv va pedagogik tafakkurning rivojlanishida sifat jihatdan yangi bosqich	97
Ravshanova Nargiza Norboyevna, Avezberdiyeva N., Ne'matullayeva O., Abdullayeva N., Abduraxmonova S.	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pape-mash'e (G'ijimlangan qog'oz) usulida o'yinchoqlar va buyumlar yasash	100
Yaqubova Muhabbat Dilshodbekovna	
Tarbiyachi-pedagogning kompetentlik transformatsiyasi	105
Rasulxo'jayeva M. A., Urinova Z. O'.	
Uyushmagan yoshlarning huquqiy-psixologik muammolari	110
Kudratova Lola Ravshanovna	
Копинг-поведение студентов: стратегии преодоления стресса в образовательной среде	113
Аскарлова Гулрух Оринбосаровна	
Ривожланish markazlarida 6-7 yoshli bolalarni mustaqil faoliyatini tashkil etish.....	117
Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Amirova Munisa Yusuf qizi	
Проявление религиозной тематики в произведениях современных писателей Востока: Ф. Светлова "Отверзи мне двери" и Улугбека Хамдама "Бунт и смирение"	122
Чернова Татьяна Алексеевна	
Role of Innovation in Economic Development.....	125
Turdiyeva Nilufar Anvarovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda kitob va kitobxonlikning o'rni	128
Xasanova Nilufar Botirboyevna	
Ijtimoiy hamkorlik asosida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish	133
Artikbayeva Aziza Abrorovna	
O'smirlar agressiyasining shaxslilik determinantlari	136
To'laganova Ziyoda	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatishda nutq o'stirish metodikasidan foydalanish, metodik tavsiyalar berishni takomillashtirish	141
Musulmonova Shaxnoza To'liqinova	
Zahiriddin Muhammad Bobur haqida ertak	144
Rizayeva Xusniya Ubayevna	
Mehrjon bayrami.....	148
Uralova Momogul Karimberdinovna	
Bo'lajak tarbiyachilarni ta'lim-tarbiyaviy jarayonlarga kasbiy tayyorlash.....	151
Sadikova Shoista Akbarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning bilingual rivojlanish.....	154
Sadikova Shoista Akbarovna, Tadjiyeva Muhabbat Xaydarovna, Nasreddinova Husnorabonu Jamoliddin qizi	
Влияние игровой деятельности в процесс изучения английского языка в доо.....	157
Эргашева Камола Алишеровна	
Modeling Methods in the Process of Forming Mathematical and Logical Concepts in Preschool Children	161
Gaukhar Djanpeisova Erkinona, Mamatqulova Nilufar	

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH USULLARI

Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna
Nizomiy nomidagi TDPU Yevropa tillari kafedrası dotsenti v.b.

Annotatsiya: Mazkur maqolada xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion texnologiyalarni qo'llash usullari, shuningdek, professional kompetensiyalarni rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati o'rganiladi.

Kalit so'zlar: professionallik, kompetensiya, raqamli texnologiya, malaka, audio fayllar, kompyuter videolari, internet resurslari, o'quv dasturlari, mono-sensor.

Abstract: The article discusses the ways of using innovative technologies in teaching foreign languages, as well as the importance of modern technologies in the development of professional competencies.

Key words: professionalism, competence, digital technology, competence, audio files, computer videos, internet resources, educational programs, mono-sensor.

Аннотация: В данной статье рассматриваются способы использования инновационных технологий в обучении иностранным языкам, а также значение современных технологий в развитии профессиональных компетенций.

Ключевые слова: профессионализм, компетентность, цифровые технологии, компетентность, аудиофайлы, компьютерное видео, интернет-ресурсы, образовательные программы, моносенсор.

KIRISH

Yangi O'zbekiston, ya'ni Uchinchi Renessans ibtidosi davrida mamlakatimizda chet tilini o'qitishda yangi o'qitish usullari va vositalaridan foydalanishni taqozo etmoqda. Aksariyat maktablarda bunday vositalar allaqachon mavjud – kompyuterlar, interfaol doskalar, siz bo'r bilan emas, balki flomaster va boshqalar bilan yozishingiz mumkin bo'lgan doska kabilar.

Bugungi jamiyat maktab tizimidagi innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlaydi va hatto buni talab qiladi. Agar siz bugungi kunda maktab tizimida ishlashni istasangiz, hech bo'lmaganda kompyuter bilan ishlash asoslarini bilishingiz kerak. Agar siz boshqa qurilmalar bilan, masalan, interaktiv doska bilan ham ishlay olsangiz, bu shubhasiz katta afzallik.

Oliy ta'limda an'anaviy o'qituvchiga yo'naltirilgan frontal ta'limning dizayni so'nggi yillarda sezilarli darajada o'zgardi, shuning uchun hozirgi vaqtda o'qitish talabaga yo'naltirilgan, muloqotga yo'naltirilgan, deb hisoblanadi va ijtimoiy o'zaro ta'sir usullari va shakllari aralashmasi bilan tavsiflanadi.

Frontal o'qitish ishlashga yo'naltirilgan va asosan passiv bo'lib, zamonaviy chet tilini o'qitish talabalarning shaxsiy tajribasiga asoslangan va faol xarakterga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Klassik frontal o'qitishni mono-sensor, deb ta'riflash mumkin, talabalar o'tirib, ma'ruzachini tinglashadi. Zamonaviy darslar ko'p sensorli tarzda ishlab chiqilishi kerak, ya'ni siz barcha his-tuyg'ularingiz bilan o'rganasiz, lingvistik ma'lumotlarni olish, umumshtirish va taqdim etish uchun ko'plab audiovizual markerlardan foydalanasiz (audio fayllar, kompyuter videolari, internet resurslari, o'quv dasturlari) [3, b. 136].

An'anaviy o'qitish usullari birinchi navbatda nazariy bilimlarni berishi kerak. Hozirgi kunda chet tilini o'rgatish faqat mutaxassislik malakalarini beribgina qolmay, balki uslubiy ko'nikmalarni, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini hamda ijtimoiy ahamiyatga ega harakat ko'nikmalarini egallashdan iborat.

Uslubiy kompetensiya – mustaqil ravishda yangi bilimlarni egallash va turli hayotiy va kasbiy vaziyatlarda chet tili ko'nikmalaridan amaliy foydalanish strategiyalarini o'zlashtirish qobiliyatidir. Ijtimoiy kompetensiya

odatda jamoada ishlash va ijtimoiy kontekstdan ma'lumot olish qobiliyati sifatida tushuniladi (gazeta maqolalari, plakatlari, Internet postlari va boshqalar).

Zamonaviy chet tillarini o'qitish maqsadlarini amalga oshirish uchun tilni o'zlashtirishning innovatsion usullaridan foydalanish kerak, ular birinchi navbatda, o'quvchilarning mustaqil faoliyatini, chet tilining real amaliyotini va harakat bilan bog'liq o'rganishni ifodalaydi. "Usul" atamasi maxsus adabiyotlarda turlicha ta'riflanadi. Misol uchun, nemis tilshunosi J. Wiechmann o'qitish usulini "uzoqroq, didaktik jihatdan mustaqil o'qitish ketma-ketligini, ya'ni kamida bitta darsni loyihalashni nazarda tutuvchi rejalashtirish va amalga oshirish namunasi" deb ta'riflaydi. Uning fikricha, o'qitish usullarini ko'rgazmalilik, bahs-munozaralar, ma'ruzalar yoki mashqlar kabi o'qitish faoliyatining alohida elementlaridan farqlash kerak [4, b. 14].

Jahondagi ko'pgina yetakchi ilmiy markazlar va oliy ta'lim muassasalarida ta'lim bozorini rivojlantirish maqsadida yangicha samarali ta'lim modellarini shakllantirish va ularni amalga oshirishning innovatsion texnologiyalarini yaratishga oid ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Mazkur tadqiqotlar doirasida Yevropa oliy ta'lim sifatini ta'minlash assotsiatsiyasida kadrlar kompetensiyasini rivojlantirish va unga qo'yilgan talablar, kasbiy va boshqaruv mahoratlari baholash mezonlari, ta'lim sifatining kompleks monitoringi, kadrlar kasbiy standartlarini takomillashtirish ishlari amalga oshirilmoqda. Shu bois, oliy ta'lim tizimining raqobatbardoshligini ta'minlashda marketing strategiyasini o'rganish va undan samarali foydalanish dolzarb ahamiyatga ega.

Endilikda didaktik adabiyotlarda chet tilini o'qitishning innovatsion usullari va o'rganish shakllari sifatida guruhli ish, jamoaviy ish, rolli o'yinlar, simulyatsiyalar, amaliy ishlar, hamkorlikda o'qitish, situatsion ta'lim, mustaqil ta'lim, loyihaviy o'qitish kabilari tilga olinadi.

Bugungi kunda ko'plab o'zbek va chet el tilshunoslarini yuqorida aytib o'tilgan o'qitish usullari e'lon qilingan maqsadga qanchalik texnik, uslubiy va ijtimoiy ko'nikmalarni egallashga olib keladi degan savol qiziqtiradi. Shuning uchun juda ko'p til didaktik tadqiqotlar, innovatsion o'qitish usullaridan foydalanish masalalari ilgari surilmoqda. Masalan:

1. O'qituvchining faol ishtirokidagi interfaol usullar:
 - 1.1. Munozara va suhbatlar bilan ma'ruza
 - 1.2. Muammoli usul
 - 1.3. Interaktiv seminarlar
 - 1.4. Maslahatlashuvlar
 - 1.5. Veb-sayt kurslari
2. Faqat talabalar ishtirok etish uchun interfaol usullar
 - 2.1. Davra stoli
 - 2.2. Aqliy hujum
 - 2.3. Keys tadqiqoti
 - 2.4. Biznes o'yinlar
 - 2.4.1. Rolli o'yin
 - 2.4.2. Imitatsiya o'yini
 - 2.4.3. Murakkab o'yin
 - 2.4.4. Biznes simulyatsiyasi
 - 2.4.5. Loyiha usuli
 - 2.4.6. Panel mashqi [2, b. 69].

Universitetdagi o'z kasbiy faoliyatimiz shuni ko'rsatadiki, ko'plab o'yin va harakatga yo'naltirilgan, guruhli dinamik o'qitish usullari nafaqat maktabda, balki talabalarda ham qo'llanilishi mumkin. Bu borada ko'plab uslubiy darsliklar mavjud bo'lib, ularda ushbu texnikalar batafsil ko'rsatilgan. Bu yerda biz ulardan bir nechtasini eslatib o'tmoqchimiz: "jonli" so'rovnomalar (siz o'quv xonasini aylanib chiqasiz va kursdoshlaringizdan so'raysiz), "issiq o'rindiqlar", yolg'on detektorlari (talabalar bir-birlaridan bo'sh vaqtlari va sevimli mashg'ulotlari haqida so'ra-shadi), klasterlar, kollajlar, pantomima, qor to'pi mashqlari, birgalikda rasm chizish, "Aram-sim-sim" (o'quvchilar ertakning iboralarini xorda aytadilar va unga ma'lum harakatlar bilan hamrohlik qiladilar) va hokazo [5, b. 53].

Zamonaviy o'qitish faol muloqot jarayoni sifatida tushuniladi, shuning uchun o'quvchilarning o'zaro ta'sirining bunday samarali shakllarini ajratib ko'rsatish mumkin: individual ish, nutq zanjiri, o'tirish doirasi, sheriklik, guruh, jamoaviy ish va boshqalar.

Biroq, o'qituvchilar chet tilni o'qitishda didaktik niyatlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun har bir ta'lim holati va har bir maqsadli guruh uchun mos o'qitish usulini izlashlari kerak.

Hozirgi kunda o'qishni tugatgandan so'ng ish joyida talab qilinadigan asosiy ko'nikmalardan biri bu raqamli mediani o'zlashtirishdir. Shuning uchun chet tili darslarida multimedia, e-learning o'quv texnologiyalari va o'zgaruvchan sinf xonalaridan maqsadli foydalanish kerak. Multimedia kontent elementlari (filmlar, musiqalar, videolar) bilan o'qitish tilni o'zlashtirishni osonlashtirishi, o'quvchilarni rag'batlantirishi va bilimlarni yanada qiziqarli, interaktiv tarzda yetkazishi mumkin. Bu bir vaqtning o'zida yuqori iqtidorli va imkoniyati cheklangan talabalarni qo'llab-quvvatlaydi.

Kompyuterdan foydalangan holda o'qitishning ko'plab afzalliklari bor. Siz talabalarga qo'shimcha mashqlar va kommunikativ vazifalarni taklif qilishingiz mumkin, shuningdek, ularga nemis tilida so'zlashuvchi mam-lakatlar va atrofdagi dunyo bilan aloqalar haqida joriy geografik, iqtisodiy yoki siyosiy ma'lumotlarni taqdim etishingiz mumkin. Darslar har xil. Talabalar Internet lug'ati va matn muharrirlaridan foydalanishlari mumkin. Bundan tashqari, siz turli xil o'yinlarni o'ynashingiz mumkin (masalan, lug'at va turli grammatik hodisalarni mashq qilish uchun o'yinlar). Bundan tashqari, turli xil mustaqil o'rganish dasturlari mavjud. Kompyuterlar bilan ishlashda talabalar ko'proq mustaqillikni namoyish etishlari kerak, bu muhim mahoratdir. Ular kompyuterda yozish va o'qish ko'nikmalarini yaxshilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'qituvchi talabalarga nemis tilidagi filmni ko'rsatishi mumkin, yaxshisi subtitrlar bilan, ular nafaqat tilni eshitishlari, balki uni ko'rishlari mumkin. Ovozsiz filmni talabalarga proyeksiya qilish juda qiziq va ular buni o'zlari sinxronlashtirishga harakat qilishadi. Bu mashg'ulot o'quvchilarni ko'p kuldiradi va sinfdagi muhit yaxshilanadi. Talabalar shuningdek, turli qo'shiqlarni o'rganishlari, talaffuz qilishni mashq qilishlari mumkin va hokazo. Shuning uchun ham har bir kompyuterni eshitish vositasi bilan jihozlash lozim. Agar kompyuter sinfidagi o'qituvchida ham interfaol doska bo'lsa, u o'z kompyuterida ishlashi mumkin, o'quvchilar u qilayotgan hamma narsani ko'rishlari va unga ergashishlari mumkin.

Chet tilni o'qitishning innovatsion g'oyasi, albatta, butun o'quv kuni davomida chet tilni o'rgatishdir. Ushbu usul hali hech qanday adabiyotda tasvirlanmagan. Boshlang'ich maktabning birinchi bosqichida bu usulni amalga oshirish oson bo'ladi, agar sinfdagi faqat bitta yoki ehtimol ikkita o'qituvchi bo'lsa, ular bir-biri bilan oddiygina muvofiqlashadi. Boshlang'ich va o'rta maktabning ikkinchi bosqichida o'quv yili boshlanishidan oldin aniq maktab direktori bilan shartlarni muhokama qilish kerak.

Ushbu o'qitish usulining afzalligi shundaki, siz qirq besh daqiqadan so'ng yangi o'rgangan mavzuni to'xtatib qo'yishingiz shart emas. Tanaffus qilish shart emas, bajarayotgan ishingizga xalaqit bermasdan, kerak bo'lganda olishingiz mumkin. Amalda bu usul har qanday o'qitish shakliga tatbiq etilishi mumkin. Frontal mashg'ulotlarda o'quvchilar an'anaga ko'ra juft bo'lib skameykalarda o'tirib, doskaga qarasa, ular tez orada zerikishni boshlaydilar. Talabalar bir-biriga qarama-qarshi o'tirishlari uchun har doim ikkita skameykani bir joyga qo'yish yaxshidir. Siz yolg'iz yoki kerak bo'lganda juftlik yoki kvartetda ishlashingiz mumkin.

Pedagogika fani bugungi kunda ma'lum bir yuksalish bosqichiga ko'tarilmoqda. Buning albatta obyektiv sabablari mavjud. Tarbiya maqsadining har bir davrda turlicha bo'lishi ijtimoiy tuzum, mafkuraviy qarashlarning o'zgarishi bilan bog'liq. Ijtimoiy-iqtisodiy, ilmiy-texnikaviy rivojlanish davomida tarbiya maqsadiga erishish jarayoniga nisbatan pedagogik yondoshuvlar ham turlicha bo'lgan. Demak, ta'lim-tarbiyaning maqsadi, uning amalga oshirish jarayoni nazariy va amaliy jihatdan takomillashib borishi bilan pedagogika fani zamonaviy tus ola boshlaydi. Bizning zamonaviy pedagogikamiz bugungi kunda aynan shunday holatni boshdan kechirmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tarbiya - shaxsning ma'naviy va jismoniy holatiga muntazam va maqsadga muvofiq ta'sir etish va pedagogik jarayonda ta'lim maqsadlarini amalga oshirish uchun pedagog va tarbiyalanuvchilarning maxsus tashkil etilgan faoliyati.

Texnologiya - bu ishlab chiqarish jarayonida ashyolar, materiallar, yarim tayyor mahsulotlarni tayyorlash, qayta tayyorlash, ashyoning holati, xususiyati, shaklini o'zgartirish metodlari to'plamidir.

Pedagogik texnologiya esa - oldindan loyihalashtirilgan pedagogik jarayonni amaliyotda rejali va bir maromda tatbiq etish yoki pedagogik masalani yechishga qaratilgan pedagogning uzluksiz o'zaro bog'langan harakatlari tizimidir;

Ikkinchidan ta'lim va tarbiya metodlarining u yoki bu to'plamini qo'llash bilan bog'liq bo'lgan pedagogning uzluksiz, o'zaro shartlangan harakatlari tizimidir;

Uchinchidan - pedagogning yutuqlariga kafolat beradigan aniq ishlab chiqilgan va qat'iy ilmiy loyi-halashtirilgan pedagogik harakat;

To'rtinchidan ta'lim shakllarini optimallashtirishga qaratilgan, texnika hamda inson omillari, uning o'zaro hamkorligi asosida o'qitish jarayoni va bilimlarni egallash, yaratish, qo'llash hamda belgilashning tizimli metodidir. Bir so'z bilan aytganda, ta'lim modellarini optimallashtirish maqsadida, inson va texnika resurslari va ularning o'zaro ta'sirini hisobga olgan holda, butun o'qitish va bilimlarni o'zlashtirish jarayonini yaratish, qo'llash va aniqlash tizimidir ^[1, b. 28].

O'qituvchi o'z mutaxassisligi bo'yicha bilimdan qat'iy nazar, o'quv jarayoniga qadam qo'yar ekan, peda-gogik va psixologik bilimlar, texnologiya va o'qitish metodikalari yig'indisi bo'lgan zarur pedagogik minimumlarni egallagan bo'lishi shart. Shu bilan bir qatorda ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan innovatsion texnologi-yalarni hayotga qo'llay olish ko'nikma va malakalarini doimiy shakllantirib borishi zarur.

Dars samaradorligini belgilovchi eng muhim omil o'tilayotgan darsda maqsadning to'g'ri shakllantirilishidir. Agar dars maqsadi to'g'ri, aniq, vaqt bo'yicha chegaralangan bo'lsa, va maqsadga erishish imkoniyatlari real bo'lsa va o'qituvchi mahoratli bo'lsa mana shunday dars samarali deb hisoblanadi.

Bundan tashqari, darslarni kombinasyilangan usulda olib borish ham darsni rang-barang va samarador bo'lishiga yordam beradi. Kombinasyilangan dars bu turli xil kombinasyiyalarni bir vaqtda darsning maq-sadiga mos, uzviylikni ta'minlagan holda, o'quv maqsadlarini amalga oshirish uchun dars tiplarini va interfaol usullarning bir turini ikkinchi turi bilan kombinasyiyalab olib borish hisoblanadi. Masalan, o'qituvchi o'zining mahoratiga ishonsa, dars jarayonida ishchanlik o'yinlarini rolli o'yinlar bilan birlashtirishi, yoki yangi bilimlarni o'zlashtirishga mo'ljallangan darsda hamkorlikda o'qitish tamoyillari asosida individual ishlash bilan, kichik guruhda ishlash metodini bir vaqtda ishlatishi ham kombinasyiyalanganlikka misol bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Interfaol dars ta'lim sifatini kafolatlaydi. Chunki interfaol ta'lim jarayonida o'qituvchining asosiy vazifasi o'quvchini o'qitish emas, ta'lim jarayonini boshqarish va o'quvchiga sharoit yaratib berishdan iborat bo'lib, o'quv-chining vazifasi o'rganilayotgan har qanday bilim, ko'nikmalarni o'zi, o'rganilayotgan muammoning yechimini o'zi qidirib topishidan iborat.

Muammo o'quvchi tomonidan yechilganligi uchun ham o'quvchining o'zlashtirishi kafolatlanadi. Interfaol usullarni qo'llashda albatta vaqtdan chiqib ketish muammolari ham bo'ladi. Buning uchun pedagogik mahorat-niing mavjudligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Agar pedagog haqiqiy izlanuvchan, yangilikka intiluvchan, talabalar bilan to'g'ri do'stona muhit yarata olsa, har qanday interfaol uslubdagi dars davomidagi muammolarni hal qila oladi. Buning uchun interfaol uslubdagi darsni talab darajasida to'g'ri tashkil etsa ijobiy natijaga erisha oladi.

Bizning fikrimizcha, aqliy hujum, fantaziya sayohatlari, ijodiy yozish, aql xaritasi, internet tadqiqoti, stan-siyalarda o'rganish, intervyu, vizualizatsiya mashqlari, portfolio, viktorina kabi o'quv shakllari ham chet tilini o'qitishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, so'nggi o'n yilliklardagi didaktik munozaralar markazida zamonaviy o'qitish usullari bo'ldi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ishmuhamedov R. Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari. – T.: TDPU, 2004.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2006.
3. Wicke, Rainer E. Aktiv und kreativ lernen: Projektorientierte Spracharbeit im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. – Hueber Verlag, 2011. – 208 s.
4. Wiechmann, J. Zwölf Unterrichtsmethoden: Vielfalt für die Praxis. 5. Auflage. – Weinheim Basel: Beltz Verlag, 2010. – 195 s.
5. Ашуров Ш. С., Атауллаева Д. А. Интернационализация системы преподавания иностранных языков в Узбекистане: этапы эволюции и перспективы // Научные школы. Молодёжь в науке и культуре XXI века. – 2018. – С. 200-204.
6. Дидактические основы активного обучения управленческим дисциплинам. – Ташкент, 1994.
7. Казаков В. Г. Новое время – новые технологии профессиональной подготовки // Профессиональное образование. 2006. – № 1. – С. 12.

Muharrir: Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 2-3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.06.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan №C-5669245
reestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
ilmiy maqola, reklama materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Тел.: 93 718 40 07

**Manzilimiz: Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mayze 19-uy**